

SOPIMUS SUOMEN TASAVALLAN JA ALANKOMAIDEN KUNINGASKUNNAN VÄLILLÄ TURVALLISUUSLUOKITELLUN TIEDON VAIHTAMISESTA JA VASTAVUOROISESTA SUOJAAMISESTA; ALLEKIRJOITTAMINEN

Kahdenvälisten turvallisuusluokitellun tiedon vastavuoroista suojaamista koskevien sopimusten, jäljempänä tietoturvaluussopimukset, tarve on viime aikoina kasvanut, koska korkeaa tietoturvaluustasoa vaativien tietoaineistojen vaihtaminen ja suojaaminen on ajankohtaistunut kansainvälisen yhteistyön tiivistyessä monissa eri hankkeissa, kuten puolustusalan yhteistyössä ja korkean teknologian kehittämishankkeissa.

Suomi käynnisti neuvottelut Alankomaiden kanssa turvallisuusluokitellun tiedon vastavuoroista suojaamista koskevan kahdenkeskisen sopimuksen aikaansaamiseksi alun perin vuonna 2007. Neuvottelut keskeytyivät Alankomaiden lainsäädäntöön liittyvien esteiden vuoksi ja käynnistettiin uudelleen vuonna 2020. Valtioneuvoston 27.8.2020 asettamaan valtuuskuntaan kuuluivat jäseninä ulkoministeriön, liikenne- ja viestintäviraston, puolustusministeriön ja Suojelupoliisin edustajia. Valtuuskuntaa johti kansallisen turvallisuusviranomaisen (NSA) päällikkö Anu Laamanen ulkoministeriöstä. Neuvottelut Alankomaiden kanssa saatiin päätökseen 18.6.2021.

Alankomaiden kanssa tehty sopimus noudattaa pääpiirteissään aiempia Suomen tekemiä kahdenvälisiä tietoturvaluussopimuksia. Sopimuksen tarkoituksena on varmistaa sellaisen turvallisuusluokitellun tiedon suojaaminen, jota vaihdetaan tai tuotetaan osapuolten välisessä yhteistyössä.

Sopimuksen keskeisimmät lainsäädännön alaan kuuluvat velvoitteet sisältyvät sopimuksen 5 artiklaan. Osapuolet toteuttavat kaikki asianmukaiset kansallisten säädönsä ja määräystensä mukaiset toimet suojatakseen sopimuksessa tarkoitettua turvallisuusluokiteltua tietoa sekä antavat tälle tiedolle saman tasoisen suojan kuin omalle vastaavaan turvallisuusluokkaan kuuluvalla tiedolle (5 artiklan 1 kohta). Sopimuksen mukaisesti osapuolet eivät salli kolmansille osapuolille pääsyä turvallisuusluokiteltuun tietoon ilman luovuttavan osapuolen kirjallista etukäteissuostumusta (5 artiklan 2 kohta). Pääsy turvallisuusluokiteltuun tietoon sallitaan ainoastaan henkilöille, joilla on tiedonsaantitarve, joista on tehty turvallisuusselvitys kansallisten säädösten ja määräysten mukaisesti ja joille on sallittu pääsy tällaiseen tietoon sekä selvitetty heidän vastuunsa turvallisuusluokitellun tiedon suojaamisesta (5 artiklan 3 kohta). Sopimuksen mukaisesti henkilöturvallisuusselvitystä ei edellytetä turvallisuusluokkaan ”RESTRICTED” kuuluvaan turvallisuusluokiteltuun tietoon pääsemiseksi (5 artiklan 4 kohta). Turvallisuusluokiteltua tietoa saa käyttää ainoastaan siihen tarkoitukseen, jota varten se on luovutettu (5 artiklan 5 kohta).

Sopimuksen 7 artikla sisältää määräykset turvallisuusluokitelluista sopimuksista. Kysymys on sopimuksen 2 artiklassa olevan määritelmän mukaisesti sopimuksista ja alihankintasopimuksista, jotka sisältävät tai joihin liittyy turvallisuusluokiteltua tietoa (esim. puolustusalan hankinnat). Vastaanottajan toimivaltainen turvallisuusviranomainen ilmoittaa tällöin pyynnöstä luovuttavan osapuolen toimivaltaiselle turvallisuusviranomaiselle, onko ehdotetulle hankeosapuolelle, joka osallistuu turvallisuusluokiteltua sopimusta edeltäviin neuvotteluihin tai tällaisen sopimuksen täytäntöönpanoon, annettu vaadittua turvallisuusluokkaa vastaava asianmukainen todistus turvallisuusselvityksestä (yritysturvallisuusselvitys) (7 artiklan 1 ja 2 kohta). Jos kyse on avoimesta tarjouskilpailusta, vastaanottajan toimivaltainen turvallisuusviranomainen voi antaa luovuttavan osapuolen toimivaltaiselle turvallisuusviranomaiselle asianmukaiset todistukset turvallisuusselvityksestä ilman virallista pyyntöä (7 artiklan 3 kohta).

Sopimuksen mukaisesti yritysturvallisuus selvitystä ei edellytetä turvallisuusluokkaan “RESTRICTED” kuuluvaa turvallisuusluokiteltua sopimusta varten (7 artiklan 4 kohta).

Sopimuksessa on myös yksityiskohtaiset määräykset turvallisuusyhteistyöstä (6 artikla), turvallisuusluokitellun tiedon välittämisestä (8 artikla), turvallisuusluokitellun tiedon kopioinnista, kääntämisestä ja hävittämisestä (9 artikla), vierailuista (10 artikla), tietoturvaloukkauksista (11 artikla), sopimuksen velvoitteiden täyttämistä aiheutuvista kustannuksista (12 artikla), riitojen ratkaisemisesta (13 artikla), suhteesta muihin sopimuksiin (14 artikla), toimeenpanojärjestelyistä (15 artikla) sekä sopimuksen voimassaolosta ja irtisanomisesta (16 artikla).

Euroopan avaruusjärjestöä (ESA) koskevan yleissopimuksen sopimuspuolten ja Euroopan avaruusjärjestön välillä turvallisuusluokiteltujen tietojen suojaamisesta ja vaihdosta tehdyn sopimuksen (SopS 94 ja 95/2004) ja edellä mainitun Suomen ja Saksan välisen tietoturvallisuus sopimuksen voimaansaattamiseksi säädettiin laki kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista (588/2004). Mainitun lain säätämisen johdosta nyt kyseessä oleva Suomen ja Alankomaiden kuningaskunnan välinen tietoturvallisuus sopimus voidaan aikanaan saattaa voimaan niin sanotulla blankettilailla, kuten muidenkin Saksan sopimusta seuranneiden tietoturvallisuus sopimusten suhteen on tehty.

Suomella on tällä hetkellä voimassa kahdenväliset tietoturvallisuus sopimukset Saksan (SopS 96 ja 97/2004), Ranskan (SopS 66 ja 67/2005), Slovakian (SopS 116 ja 117/2007), Viron (SopS 12 ja 13/2008), Italian (SopS 23 ja 24/2008), Latvian (SopS 33 ja 34/2008), Puolan (SopS 46 ja 47/2008), Eurooppalaisen puolustusmateriaali yhteistyö järjestön (OCCAR) (SopS 109 ja 110/2008), Bulgarian (SopS 116 ja 117/2008), Slovenian (SopS 22 ja 23/2009), Tšekin (SopS 53 ja 54/2009), Espanjan (SopS 38 ja 39/2010), Israelin (SopS 34 ja 35/2012), Pohjois-Atlantin liiton (Nato) (SopS 7 ja 8/2013), Yhdysvaltojen (SopS 41 ja 42/2013), Iso-Britannian (SopS 49 ja 50/2013) ja Luxemburgin (SopS 59 ja 60/2013), Sveitsin (SopS 88 ja 89/2014), Kroatian (SopS 38 ja 39/2015), Itävallan (SopS 37 ja 38/2018) ja Unkarin (SopS 63 ja 64/2018) kanssa sekä monenvälinen pohjoismainen tietoturvallisuus sopimus Suomen, Ruotsin, Norjan, Tanskan ja Islannin välillä (SopS 10, 11 ja 12/2013), Euroopan Avaruusjärjestö (ESA) (SopS 94 ja 95/2004) ja Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä tehty sopimus (SopS 76 ja 77/2015).

Tarkoituksena on, että Suomen ja Alankomaiden välillä allekirjoitettaisiin sopimus turvallisuusluokitellun tiedon vastavuoroisesta suojaamisesta Haagissa syksyllä 2021. Tämän johdosta esitetään, että Tasavallan Presidentti valtuuttaisi suurlähettiläs Päivi Kaukorannan tai hänen estyneenä ollessaan ministerineuvos Marianne Mäkisen allekirjoittamaan Suomen puolesta Suomen tasavallan ja Alankomaiden kuningaskunnan välisen sopimuksen turvallisuusluokitellun tiedon vaihtamisesta ja vastavuoroisesta suojaamisesta.